

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה, ובחסידות

שלח

גליון לג (נג)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אחלי תורה

417 סראי עותניו • ברוקלין, ניו יארק

שלשים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א
שנת חמשת אלפים שבע מאות וארבעים לבריאה

בס"ד. עש"ק פ' שלח ה'תש"מ.

מפתח

לקוטי שיחות

- ד בענין פסח שני
ו קטן שהגדיל בין הפסחים
ז גר שלא הקריב בפ"ש חייב כרת
ז תשלומין השלמת חסרון ושלמות
יג אין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך
ח כל העומד לישרף כשרוף דמי בחמץ
ט מצות אכילת תרומה (קטטה עבור מצוה)
י בענין הנ"ל
יא תשלומין בפ"ש
יא תורה ומצות מזון ולבושים, הבנה והשגה ולמעלה מהשגה ..
יב בענין מלכות (דוד המלך)

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש פ' בהעלותך ש.ז. בסעי' ד' כתב דלדעת רבי דפסח שני הוא "רגל בפני עצמו" מודגש ביותר הענין אז "עס איז ניטא קיין פארפאלען" מהדיעות ש"תשלומין דראשון הוא" או "תקנתא דראשון הוא", כי להדיעות דתשלומין או תקנתא, הנה (עיקר) זמן הקרבת פסח הוא בזמן פסח ראשון, בי"ד בניסן, אלא שאפשר להשלים או לתקן את החיוב, אבל התורה לא נתנה עוד זמן פסח, משא"כ לדעת רבי ד"רגל בפני עצמו הוא" נתנה התורה (נוסף על הזמן דפסח ראשון גם) רגל - זמן בי"ד באייר על הקרבת הפסח, וכשמקריב הפסח בי"ד באייר הרי זה (בהוספה להשלים מה שחסר בפסח ראשון, גם) זמן בפני עצמו, די"ד באייר הוא זמן של הקרבת הפסח, והוה מועדו, ובמילא נמצא דהא ד"פסח שני איז ניטא קיין פארפאלן" הכוונה בזה היא לא רק שאפשר לתקן החסר, אלא שנעשה בכל הפרטים ובשלימות עיי"ש.

והנה בהערה 9 ובשוה"ג מביא דעת רש"י (עפ"י הצ"ח, ועי' ג"כ בס' דבר אברהם ח"ב סי' ד' אות ד') דלרבי ור' נתן אם הזיד בראשון, אפי' אם הקריב בשני חייב כרת עיי"ש (ולכא"פ אפשר להביא רא"י לדברי הצ"ח ממש"כ רש"י שם (בד"ה חייב) דתרי קטלא בחד גברא ליכא עיי"ש, משמע מזה דבאמת הוא חייב כרת פעמיים, ילא דאי אפשר, ונמצא דאם הזיד בראשון חייב כרת מצד הראשון, אפי' אם עשה בשני).

והנה לכא"פ ה' נראה לבאר זה, עפ"י המבואר בגמ' שם דמחלקותם תלוי בקרא ד"כ קרבן ה' לא הקריב במועדו" דר"נ סב"ל דמועדו קאי על פסח ראשון, היינו דהזמן דקרבן פסח הוא רק בפסח ראשון (כמבואר בהש"ח) ורק שיש תשלומין על הקרבן גופא, ולא נחשב כאילו הקריבו במועדו, משא"כ רבי ורחב"ע סב"ל דמועדו היינו פסח שני, דפסח שני הוה זמנו של ק"פ, והנפק"מ בין רבי ורחב"ע הוא דלרבי הרי זה ב' זמנים נפרדים, זמן די"ד בניסן, וזמן די"ד באייר ולכן סב"ל דעל כ"א מהם לבד חייב כרת, משא"כ לרחב"ע סב"ל דאין י"ד באייר זמן בפני עצמו אלא דהרי זה זמן אחד (וכמבואר בהערה 20 בשם ר"ד הבבלי) ולכן אינו חייב כרת על הראשון בפני עצמו, כי הזמן די"ד באייר הרי זה ממש המשך אחד לי"ד בניסן, וחייב כרת רק כשהזיד בשניהם.

ועפ"י אפסר לבאר ג"כ באם הזיד בראשון ועשה בשני דלרש"י לרבי ור"נ חייב כרת ולרחב"ע פטור, כי לר"נ מכיון שהזיד בראשון ולא הקריב הקרבן בזמן הרי הוא חייב כרת, מחמת שלא הקריבו במועדו, וכך לרבי, כיון שלא הקריבו במזיד בזמן הראשון די"ד בניסן, הרי הוא חייב כרת בשביל

זה, משא"כ לרחב"ע מכיון די"ד באייר הוה זמן אחד ממש עם י"ד בניסן, נמצא דאף שהזיד ולא הקריב בראשון, מ"מ כשמקריב בשני, הרי זה ממש כאילו הקריבו בראשון, כיון דהרי זה זמן אחד.

אבל ברמב"ם הל' קרבן פסח (אחר שחזר בו) סב"ל דגם לרבי אם הזיד בראשון והקריב בשני פטור מכרת, דכיון דסוכ"ס הקריבו במועדו, אף שלא הי' במועדו הראשון, הרי זה כמו מועדו הראשון, ואם הזיד בראשון ושגג בשני או שגג בראשון והזיד בשני לרחב"ע פטור, כיון דהרי זה זמן אחד ממש, והחיוב כרת בא דוקא כשהזיד בשניהם דכל הזמן הזה הי' מזיד חייב, אבל לרבי חייב, כיון דהם ב' זמנים נפרדים, הנה על אחד מהם לבד אם הזיד בו חל עליו חיוב כרת. (כן הי' נראה לבאר מחלוקותם, וספר מעשה ניסים אינו תח"י).

אבל לפי הנ"ל צ"ל מה שמבאר בהשיחה דדוקא לרבי מודגש ביותר הענין "אז עם איז ניטא קיין פארפאלן" שמשלים הענין בכל פרטיו וכו', דלכאוף הרי לרחב"ע הזמן דפסח שני הוה זמן אחד ימש דפסח ראשון, והוה כאילו הקריבו בפסח ראשון, ואין שום חילוק ביניהם כלל (עד שאם שגג באחד מהם פטור מכרת כיון דהוה זמן אחד) ונמצא דגם לרחב"ע הרי זה לא רק שמשלים את החסר, אלא שהפעולה הוא בשלימות כאילו מקריב בפסח ראשון ממש, ומהשיחה משמע דעיקר ענין זה הוא רק לרבי, וראה הערה 20 ויל"ע. (ועי' בס' המאיר לעולם סי' י').

אלא דעי' בהשיחה בהערה 21 ובההשמטה שם שנדפס בהליקוט דפ' שלח, שמבאר דהא דסב"ל להרמב"ם בהל' ק"פ דבהזיד בראשון ועשה בשני פטור (לרבי), כי גם לרבי הרי זה ענין של תשלומין לראשון, ובספר המצוות סב"ל דמתי הוה פ"ש תשלומין, דוקא באם לא הפקיע א"ע, כמו בטמא ודרך רחוקה, או שוגג ואונס, משא"כ כשהי' לו הזמן והחיוב דפסח, אלא שהזיד ולא הקריב הנה בכה"ג לא ניתן לו הזמן דפ"ש בתור תשלומין עיי"ש.

ויש לעיין דמלשוננו שם משמע דאם סב"ל כר' נתן דהוה תשלומין הי' פטור, ולפי המבואר בההערה דגם לרבי קרי זה ענין של תשלומין מנ"ל לרבי לומר דאם הזיד ליכא גבי תשלומין ובמה חולק על ר' נתן, גם יל"ע דמלשוננו שם "לפי שאין לדעתו תשלומים מן הראשון" לכאוף משמע דאינו ענין של תשלומין כלל.

(ב) בסעי' ג' כתב דבנוגע ל"קטן שהגדיל בין שני פסחים" שהוא חייב לעשות פסח שני אפשר לבאר (בדוחק עכ"פ) איך מודגש הענין "אז עם איז ניטא קיין פארפאלן" כיון שהוא נמנה על קרבן פסח, והרמב"ם פסק דאם שחטו עליו

בראשון פטור, הרי נראה מזה שיש לו שייכות לפסח ראשון, ולכן כשלא שחטו עליו בראשון והגדיל בין שני פסחים, הוא פסח שני אצלו מעין תשלומין, עיי"ש, ועי' ג"כ בלקו"ש קדושים תשל"ח (הערה 19) שמביא מהצפ"נ דהא דפסק הרמב"ם דאם שחטו עליו בראשון פטור היינו דוקא אם נמנה על הקרבן באחד מבני החבורה, ומסביר דכיון דאמרה התורה שקטן אפ"ל מן המנויים (מציאות בפ"ע) על הק"פ, נמצא דמצד מצוות התורה על האב הוא הקטן בגדר המצוה דקרבן פסח, ולכן אם שחטו עליו בראשון פטור עיי"ש.

והנה שיטת הרמב"ם (הל' ק"פ פ"ה הל' ב') דבטמא ודרך רחוקה אף אם הזידו בשני פטורין דנפטרו מכרת בפסח ראשון (וראה הערה 33 דהוה כמו שאינו בגדר עשיית הפסח אם הי' בדרך רחוקה) אבל בשוגג או אונס סתם אם הזיד בשני חייב, וראה באתון דאורייתא כלל י"ג דמביא ראי' מזה בגדר אונס שבאמת הוא בר חיובא אלא שאינו יכול לקיים חיובו עיי"ש.

ולפי"ז לכאור' אפשר להסתפק בקטן שהגדיל בין שני הפסחים, באיזה גדר הוא, אי נימא דכיון דאפשר למנות אותו בקטנותו, הרי הוא בגדר קרבן פסח, והרי הוא כשאר אונס ושוגג שאם הזיד בשני חייב, או דנימא דמכיון דמצ"ע ליכא עליו שום חיוב, הרי הוא כמו שהי' בדרך רחוקה וכו' ואפי' אם הזיד בשני פטור, ועי' בס' דגל ראובן ח"ב סי' כ"ד.

ובמנחת חינוך מצוה ש"פ (כ, ד) כתב וז"ל: והנה בגר שנתגייר או קטן יהגדיל בין הפסחים ולא עשו פ"ש חייבין כרת כי הר"מ פוסק כרבי דחייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני ע"כ, ואינו מובן דבגר שנתגייר, הנה בפסח ראשון בודאי לא הי' כלל בגדר קרבן פסח מקודם, וצ"ל דינו לכאור' כמו בדרך רחוקה וכו', ולמה אם לא עשה בשני חייב כרת, ובקטן אפשר להסתפק כהנ"ל, וכ"ז כתבתי בחפזי ואכתי יל"ע יותר בכל הנ"ל.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ב. בלקו"ש בהעלותך ש.ז. בהערה 16 כתב וז"ל: ולהעיר ממאירי פסחים שם פסח שני אינו תשלומין של ראשון אלא מצוד בפ"ע הוא ... מכל מקום מי שלא הי' עליו תורת חיוב בראשון אין בו חיוב שני כלל. ולשיטתנו מיהא גר שנתגייר בין שני פסחים או קטן שהגדיל אינו חייב בפ"ש כלל עכ"ל.

ולכאורה כוונתו שהרי פסק כרבי שאין שני תשלומין של ראשון אלא מצוה בפ"ע הוא וא"כ אין פסק בגר שנתגייר בין שני פסחים וקטן שהגדיל אינן חייבין בפ"ש כלל דמשמע מזה דאינם תלויים זב"ז, ועוד מפורש בגמ' דחייב בפ"ש. - והעירני -

והעירני חכם אחד מהמבואר בס' משאת משה (פסחים סימן קל"ה) דיש לדקדק קצת בלשון המאירי שלא כתב דשני הוא רגל בפ"ע כלשון רבי אלא כתב מצוה בפ"ע ונראה דהמאירי ס"ל דרחב"ע ס"ל דשני תשלומין דראשון כפרש"י, היינו תשלומין לזמן שנתנה תורה זמן פסח אחד בי"ד אייר, והנה אף שהוי תשלומין כיון דהוי תשלומין בזמן הרי הוי זמן פסח שני מצוה בפ"ע ממילא שזמן י"ד אייר הוא המחייב ק"פ, כמו לר' אושעיא בחגיגה דף ט, א שס"ל תשלומין זל"ז שכל יום ויום הוא המחייב בחגיגה כמו שפרש"י שם ולכן אף דהוי תשלומין מ"מ יהי' מצוה בפ"ע, וכיון שכן הרי למעשה גם רחב"ע ס"ל דפ"ש הוי כרגל בפ"ע, אלא מדין תשלומין הוי הזמן של י"ד אייר זמן חיוב פסח ולכן פסק המאירי דהוי מצוה בפ"ע, אלא שפסק דהוי כרגל בפני עצמו משום תשלומין דכרבי ממש שלא הוי כלל מדין תשלומין הרי ר"נ ורחב"ע חולקין ע"ז (והלכה כרבי מחבירו אבל לא מחביריו).

אבל אם נימא דהוי רגל בפ"ע מדין תשלומין שפיר אפ"ל דכן ההלכה כיון שגם רחב"ע ס"ל כן, ולכן שינה המאירי הלשון וכתב שני מצוה בפ"ע לאפוקי שלא כרבי דהוי רגל בפ"ע לא מדין תשלומין כלל, והא דכתב אינו תשלומין של ראשון היינו לאפוקי מדרב נתן.

ועתה נחא המאירי שפסק אם שגג בראשון והזיד בשני חייב ואפ"ה בגר שנתגייר בין שני פסחים פטור מפ"ש, דכיון דמה דשני הוי כרגל בפ"ע מדין תשלומין דראשון א"כ כל זה מי שהי' לו זמן רגל פסח ראשון, אבל גר שנתגייר בין שני פסחים כיון דלא הי' לו כלל זמן של חג פסח ראשון ליכא ממילא תשלומין לזמן פסח שני.

שמואל פעוונזנער

ג. בלקו"ש בהעלותך ש.ז. בהערה 16 בסופו אומר "אבל ראה רש"י פסחים .. ומלשוננו שם בסד"ה חייב משמע קצת דלדעת רבי גר הנ"ל שלא הקריב בשני חייב כרת".

ולכאורה מפורש הוא ברש"י ואיך אפשר ללמוד אחרת, דהנה רש"י עומד על הא דרבי אמר דחייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני ואומר "חיוב כרת יש על זה ועל זה ובחד גברא לא משכחת לה דתרי קטלי בחד גברא ליכא ... אלא נפקא מינה דאם שגג בא' מהן והזיד בחבירו חייב אי נמי לגר שנתגייר בין שני פסחים, עכ"ל. דבפשטות כוונתו דהגר אף שלא הי' מחייב בראשון הנה כשלא עשה בשני חייב כרת, וצ"ב.

מנחם מענדל רסקין

ד. בלקו"ש פ' בהעלותך ש.ז. סעי' ה' מבאר דישנו ב' פירושים בתשלומין, (א) "משלים זיין א חסרון", (ב) שלימות,

(אף שלא חסר כלום). וממשיך בסעי' ו' דעפ"ז י"ל דלשיטת רבי אין הפי' (בפסח שני) להשלים החסר אלא "רגל בפ"ע" - שהדבר נעשה בשלימות. ומבאר בנוגע לגר דזהו"ע "עס איז ניטא קיין פארפאלן" שאינו מפסיד בהשלימות בהקרבת הפסח ויומתק עפ"י החיד"א, עפ"י הדיוק גר שנתגייר וכו'.

וממשיך דמצד שהם שייך למצות התורה גם מקודם הרי זה ענין של השלמת החסרון, ע"כ התוכן, ע"ש.

ועי' בלקו"ש ח"ד ע' 1249 שכתב וז"ל: ...הא דקטנים אינם בני מצוה יל"פ בשני אופנים: א) דאין התומ"צ שייכים אליהם, כי לגדולים דוקא ניתנו. ב) לכל ישראל ניתנה התומ"צ אלא דקטנים אינם בני חיוב ועונש, דלא בני דעה נינהו" עכ"ל.

ועפ"ז יש לקשר גם בעניננו כאן דלאופן הב' הרי הוא בעצמו שייך לכל מצות התורה אלא דאינו "בני חיוב ועונש" וכיון דמצ"ע שייך לכל מצוות התורה א"כ גם בקטנים אפ"ל עד"ז דזהו"ע של השלמת חסרון.

שניאור זלמן משה
דריזין

נ ג ל ה

ה. בהערות וביאורים גליון ה (כה) הקשה הרב צ.ג. שעפ"י הכלל "כחותי איכתת שיעורא" שכל העומד לישרף ה"ה ככבר שרוף - צלה"ב, דלר"י דס"ל אין ביעור חמץ אלא שריפה אמאי עוברין על חמץ בפסח ב"י וב"י, הא חמץ בעי שריפה וכל העומד לישרף כשרוף דמי, וחסר כאן שיעור כזית לעבור, עכת"ד.

ובהערות וביאורים גליון ט (כט) כתבתי שאופ"ל זאת עפ"י מ"ש הרוגאצ'ובי (צפע"נ להל' יבום פ"ד ה"כ) שלדעת רבינו אברהם בחוס' ד"ה אבל - עירובין כט, ב נמצא שדבר הנעשה ע"י חיבורי אדם אין אומרים בזה "כיתותי איכתת שיעורא". וכמו"כ י"ל גבי חמץ, עיי"ש בארוכה.

אבל עדיין אי"ז מספיק כי ישנם ראשונים שלא ס"ל כשיטת רבינו אברהם, וא"כ הדרא הקושיא לדוכתא.

וי"ל הענין באו"א (בהבא לקמן ראה המדות לחקר הלכה ח"ג מדה יט בארוכה): אי אפשר לומר למסתעף מדבר (= מסובב) שיבטל את הדבר שממנו נסתעף (= הסיבה), כי זה הוי תרתי דסתרי (ראה לקו"ש תזו"מ ש.ז. ס"ה. ואכ"מ).

ובנדו"ד: אם נאמר שלא יעבור בב"י וב"י מפני שעומד

- לשריפה -

לשריפה מצד החשביתו - נמצא שהחשביתו שהוא המסובב ישמש בתור סיבה לבטל הסיבה (ב"י וב"י) שממנה הוא בא.

וגם להדיעות שחשביתו הוא סיבה לב"י וב"י (שזה תלוי לכאורה אם הלאו של ב"י וב"י הוא לאו הניתק לעשה, ואכ"מ) - י"ל כמ"ש בהמדות לחקר הלכה שם ע' צד. צט. עי' שם בארוכה. ועדיין יל"ע בזה.

אהרן לייב ראסקין

ישיבה גדולה - סיאטעל, וואשינגטאן

ו. בגליון כט (מט) פרשת בהר בחוקותי דהאי שחא חש"מ רוצה לחדש - המערכת - (בסימן ט, עמוד י"ז) דהא דאמר אביי (חולין קלג, א) חבובי קא מחביבנא מצוה הפירוש הוא המצוה של אכילת מתנות כהונה באופן של למשחה - לגדולה.

ועפי"ז מצדיק דברי המחצה"ש (באו"ח סימן נ"ג שהק' על המג"א שם) שאכילת מת"כ באופן של למשחה לגדולה הוא מצוה גמורה משא"כ פחות מכזית - בלוזה"פ - ומוסיף שזה בפשטות.

ולפענ"ד אא"ל מכמה טעמים:

א) שם בגמרא אמר אביי מריש הוה חטיפנא וכו' מיחסף לא חטיפנא וכו' אומר נמי לא אמינא ואי יהבו לי שקילנא וכו' משקל נמי לא שקילנא לבר ממעלי יומא דכיפורי לאחזוקי נפשאי בכהני, וא"כ פשוט ומובן שזה שלקח במעלי יומא דכיפורי הוא לאחזוקי נפשאי בכהנא - המשך לכל האמור לפנ"ז ואם כפי פירוש המערכת שמדבר כאן מאכילתה הלא אלו כמבואר בגליון כח (מח) ואם שאוכלם באופן למשחה האם ישראל כשאוכלם אסור לאוכלם באופן של למשחה.

ב) כותב בעצמו שאין מצוה - על הכהן - לאכלם שכן הדין רק כשאוכל המת"כ יש בו המצוה דלמשחה, והנה מצוה שאינה חיובית הלא אמרו במנחות (מא, א) אמר לי' ענשיתו אעשה, ובחוס' שם ד"ה ענשיתו שאין אדם חייב לקנות טלית המחויב אם אין לו, (וראה ווספות פסחים קיג, ב ד"ה ואין לו, א"נ אין לו יש לחזור ולהביא עצמו לידי חיוב וראה בגליוני הש"ס למחר"י ענגעל ז"ל על התוס' הזה).

והנה במצות ציצית שהיא שקולה כנגד כל המצות ואפי' רש"י בפירושו עה"ת (ס"פ שלח) מביא זה) כותב הרמב"ם בסוף הלכות ציצית אע"פ שאין אדם מחוייב לקנות לו טלית ולהתעטף בה כדי שיעשה בה ציצית אין ראוי לאדם חסיד שיפטור עצמו ממצוה זו, וכנראה זהו בציצית לגודל מעלתה, וראה שם בהגהות מיימוניות שכותב וההיא עובדא דמלאכה אשכחי' לרב קטינא כו' ... דהיינו דוקא בימיהם שהי' רגילים במלבושים ארבע כנפות אף בלא מצוה ... אבל אין אנו רגילין בכך.

(ג) יש לחקור אם זה שצ"ל האכילה דמת"כ באופן של למשחה אם זהו מצוה חיובית כשרוצה לאכלם או שהפירוש הוא כשרוצה לאכלם צריך לאכלם באופן של למשחה ולא באו"א, ובגמ' חולין קלב, ב אמר רב חסדא מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלי ואין נאכלות אלא בחרדל וכו' היינו האכילה ולא החיוב וכן הוא ברמב"ם הל' ביכורים פ"ט הכ"ב ואין הכהנים אוכלין המתנות אלא צלוי בחרדל, וכן הכרתי שמביא המערכת אין כתוב שהוא מצוה וחיוב לאכול באופן זה רק דעתו שאכילתם באופן של למשחה הוא מן התורה.

ובזבחים ז, ב הלשון הכהנים רשאי לשנות באכילתו לאכלו צלויין ושלוקין ומבושלים (וראה תוס' חולין קלב, ב ד"ה אין נאכלין שמשוים הב' מימרות דחולין ודזבחים).

וראה בתורה תמימה קרח (יח, אות כד) שדעתו דאכילת קדשים באופן של למשחה רשות הוא.

(ד) בגליון כח (מח) הבאתי דברי החת"ס באו"ח סימן מ"ט ושם כותב והנה צריכים לומר אע"ג דליכא מצוה גמורה באכילה פחות מכזית (גם לחה"פ) מ"מ איכא מצוה לקבל מת"כ אפילו שיהי' פחות מכזית אלא הואיל ושאינו מצוה גמורה משכו הצנועים את ידיהם, ולפי"ז הסוגיא דחולין קלב, א על נכון כי בשניהם בלה"פ ובמת"כ איכא מצוה של קבלת מת"כ.

וכן רשמתי החת"ס באו"ח סימן ק"מ ושם כותב אבל - כשמגיע כפול ואינו אלא סניף למ"ע ע"י צירוף כולם והמצוה יכולה להתקיים ע"י אחרים הי' הצנועים מושכים ידיהם ומובן שלפי"ז גם הסוגיא בחולין במת"כ הלא הקבלת מת"כ יכולים להתקיים ע"י אחרים ובשביל זה לא שקילנא.

ואולי אפשר לומר שגם רבינו בשלחנו הזהב באו"ח סימן נ"ג סובר כהחת"ס במה שכותב ואכילת-לחם הפנים הוא מ"ע של תורה והנה על ב' החשובות של החת"ס לפי דברי המערכת אינם בפשטות והפשט של המערכת הוא בפשטות שלכאורה הוא צע"ג כנ"ל.

(ה) בגליון כח (מח) כתבתי שהסוגיא בחולין קכג, ב איירי דוקא במתנות של זרוע לחיים וקיבה ומצאתי כן בכסף משנה פי"ב מהל' תרומות הלכה י"ט שזהו דעת הרמב"ם שכותב שם ואע"ג דמסיק (דף קלב) מישקל נמי לא שקילנא משמע לרבינו דהיינו דוקא בזרוע לחיים וקיבה וכו' ולפיכך כתבה רבינו בפ"ט מהל' ביכורים והשמיטה כאן.

הרב משה פנחס הכהן כ"ץ
גבאי בביהמ"ד ליובאוויטש שבליובאוויטש

ז. במ"ש באות א': לכאו' אין מזה הוכחה, דהא דחטף פ"א בשנה לאחזוקי נפשי' בכהן, הרי זה ענין בפני עצמו, היינו דבאמת אפ"ל דהא דחטף מקודם הרי זה משום מצוות

"למשחה לגדולה", ואף דאח"כ משך ידו וכו' כ"מ פ"א בשנה חטף כי בזה גופא שחוטף מת"כ הרי הוא מחזיק עצמו בכהונה, ומה נוגע מה יעשה בזה אח"כ, הרי עצם חטיפתו עכשיו מחזיק נפשי' בכהונה.

מ"ש באות ב': הנה כל הענין דחטיפה אינו מעיקר הדין, שמחוייב לחטוף אלא כמו חביבות וכו', וא"כ אין זה דומה לציצית דשם איירי מעיקר הדין, ולעולם אפ"ל דהאי דחטף הוא משום חביבות וכו' שיוכל לקיים אח"כ המצוה ד"למשחה לגדולה", וראי' לזה דאף דבמצוה שאינה חיובית שייך הענין דחטיפה, אפ"ל דהרי כתב בבית הלוי ח"א סי' ב' סק"ז, וח"ג סי' נ"ט סק"ג דהמצוה דאכילת קדשים וכו' אינו מצוה על הכהן שצריך לאכלו, אלא על הקדשים שיהיו נאכלים עי"ש, ומ"מ מצינו הענין דחטיפה בזה אף שאין המצוה עליהם.

ובמ"ש באות ג': ראה בקונטרס ע' פנים לתורה (להגר"י ענגל) ט, א ובקונטרס גבורות שמונים מה, א דהוה מצוה עיי"ש.

ומ"ש באות ד' הנה גם בגליון כ"ט כתבנו שהחתם סופר לא כתב כנ"ל, אבל אכתי צריך להבין למה אי אפשר לומר כמ"ש מצד למשחה וכו' והרי עיקר הענין בלימוד התורה הוא ההבנה וכו'.

המערכת

ח. בגליון לב (נב) כתב הרב ש.ז.מ. ביאור במה שתפס כ"ק אדמו"ר שליט"א ב' דוגמאות בענין "תשלומין".

הנה בנוגע הדוגמא דקרבן עני וקרבן עשיר כתב שאותו האדם עצמו כשמתעשר אינו מספיק אותו הקרבן שהביא כשהי' עני. הנה הל' שם נותן מקום לסעות אבל אין הכוונה שאותו הקרבן שכבר הביא בעבר לא יספיק עוד על העבר אלא כמ"ש כ"ק אד"ש בעת ההתוועדות שאותו הקרבן שהביא אז לא יספיק לאותו האדם עצמו כשצ"ל קרבן עכשיו כיון שנתעשר.

המערכת

ח ס י ד ו ת

ט. בד"ה והי' לכם לציצית תש"ה אות ג' מבאר שם דתורה ומגות הם בחי' מזון ולבושים, תורה היא מזון וכמ"ש ותורתך בתוך מעי דבקרבת קדוש שהיא המשכת או"פ בעולמות, ולכן היא ידיעה והשגה ומצות הם לבושים וכמ"ש בזהר שמצוה הם לבושים אל הנשמה בג"ע, וכמ"ש ימים יוצרו כו' וכתי' בא ימים באינון יומין עלאין, כו' דהמצות הן רצה"ע.

ומבאר דתורה היא פ"י וביאור המצות שבא בהשגה וכמו מצות סוכה מבאר בתורה כל דיני הסוכה והלכותי' שזה מושב ומובן היטב, ועצם המצוה ה"ה למעלה מהשגה רק כך הוא רצונו ית' וכן מביא ע"ד דוגמא טלית וציצית.

ולהעיר דהרי מצות סוכה גדרה היא עדות [ע"י ד"ה בחוקותי ת"ש אות ד' מה שמבאר שם] א"כ כאן, א. אם נגיד דכוונתו להוכיח דהמצוה הן לבושים הי' לו להביא דוגמא ממצוה דגדרה חוקים דזה בוודאי לא בגדר של השגה אלא לבוש. ב. ואם רצונו להוכיח שאפילו שזה מובן בשכל של אדם ואעפ"כ אמרינן שזה לבוש דהיינו למעלה מהשגה רק רצונו ית' הי' לו להביא הדוגמא של משפטים שזה שכל והשגה אפילו השגה של אומות העולם (ע"י רש"י פ' משפטים) ואפילו הכי אמרינן שזה למעלה מהשגה ורק רצונו ית'.

נפתלי גרינברג

ש י ח ו ת

יוד. בשיחת ש"פ במדבר ערחה"ש תשל"ח (הנחה בלתי מוגה, עמוד כז) מבאר שבמלוכה ישנו ב' קצוות, מצד ענין המלוכה הנה כולם בהשוואה בפני המלך, ועל כן כשאורי' הזכיר את יואב בתואר של כבוד הנה הגם שדוד עצמו נתן ליואב תואר זה אך כשכולם עומדים בהשוואה בפני המלך אין שיין ענין של תוארים וכו' אבל לאידך גיסא כדי שיוכל להיות הענין דהנהגת המלוכה צריך להיות ענין של התחלקות דוקא, שצ"ל שרי אלפים וכו' עד שרי עשרות דהיינו שבזה הנה כולם הם בהשוואה לגבי המלך.

אשר בשיחה זו רואים שכ"ק אד"ש מדבר לפי שיטת רש"י בקידושין מג, א דהטעם שאורי' החתי הי' מורד במלכות הרי"ז מצד הא דקאמר אדוני יואב בפני המלך דוד, משא"כ לשיטת התוס' דמקשה על רש"י ואומר דאי"ז מורד דלא בא להמליכו לקרותו מלך והוא מפרש דהי' פה מרידה כפשוטו שלא שמע לציוויו עיי"ש.

ואכן יש להבין לשיטת התוס' ובפרט לשיטת הריטב"א ותוס' הרא"ש שסב"ל יחירא מזו דאדרבא "זה כבודו של מלך הוא כשמכבדין לעבדיו" אין יחאים לפי המבואר בשיחה שהוא המבואר בכ"מ בחסידות שלגבי המלך עומדים כולם בהשוואה ואין שום חילוק בין שר לפשוט שבפשוטים, ולכן אין ראוי להזכיר לפני המלך תואר של איזה שר.

ואולי יש לבאר לפי הנ"ל בהשיחה דבמלוכה ישנו ב' קצוות, השוואה והתחלקות וגם מבואר זה בכ"מ בחסידות (ראה המשך שמח תשמח נ"ז בארוכה) דישנו בהמלך כו"כ דרגות

בהתנשאות, ישנו כמו שהוא בהתנשאות עצמית אפגיטראטין פון דעם עס, וישנו כמו שהוא עומד בבחי' מלך והתנשאות על עס.

אשר לפ"ז יוצא דכפי שהוא בבחי' התנשאות (מיט א צוגעטראגענקייט) על העם הרי המלך עומד בבחי' התחלקות, דשם תופס מקום הענין דהנהגת המדינה ולזה מוכרח להגיע לשרים וכו' משא"כ כאן שהוא בבחי' התנשאות עצמית שהכל הם בהשוואה וכמבואר בא' ממאמרי כ"ק אדמו"ר הריי"ץ נ"ע (אינני זוכר באיזה מאמר הוא) שכל מעלתו של השר הוא מצד המלך שהרי המלך בכוחו לעשות מהשר איש פשוט.

ומצד זה י"ל לכאורה דזה גופא הוא המחלקות בין רש"י ותוס' מצד איזה מעמד ומצב הנפש עמד אז המלך דוד, דרש"י סב"ל דכאן כשדיבר אורי' בפני דוד הרי"ז הי' כמו שדוד עמד בתור התנשאות שאז כולם הם בהשוואה ועל כן כשהזכיר את יואב בתואר של כבוד הרי"ז מרידה כפשוטו במכ"ש מהא דמאן דמחוי במחוג קמי מלכא דחייב מיתה, משא"כ תוס' סב"ל דדוד עמד אז בבחי' השפעה לעם ובמילא בבחי' התחלקות שהוא הכרחי להנהגת המלוכה, ובמילא באותו זמן אי"ז חסרון מה שאורי' קראו בשם אדון ואדרבא זהו רצון המלך, והעיקר הוא שלא בא להמליכו לקרותו מלך.

אלא שעדיין חסר ביאור מהו הטעם והנקודה של המחלקות דרש"י ותוס', וצ"ע.

מנחם מענדל ראסקין

יא. * בלקו"ש פ' שלח דשבוע זו בסעי' י' מביא דכוונת רש"י בשבת ד, א אין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך "שלא יתחייב עונש חמור" הוא - ע"ד המבואר בתוס' - דדוקא כשעכשיו נוגע רק בהעונש אין אומרים לאדם חטא וכו' אבל אם נוגע למנוע איסור מחבירו אז אומרים חטא וכו' עיי"ש.

וצריך להבין, דהכא הרי אם ירדו את הפה לא יעבור על האיסור, דהמלאכה היא האפי', ואם לא יהי' נאפה לא לא יעבור האיסור, (ומוכח גם מתוס' שם ד"ה קודם דאם הדביק במזיד והוא אנוס אח"כ פטור ומוכח מזה דהאיסור כפול בעת האפי') וא"כ בכה"ג למה אין אומרים לאדם חטא וכו' הרי מונע אותו מאיסור.

ובשלמא בתוס' שם שאומר דאם המעשה של איסור כבר נעשה אז אין אומרים לאדם חטא, עיי"ש, אבל מרש"י משמע דהכא נוגע רק להעונש ולא בהאיסור?

א.ג.

(*) שייך לעיל במדור ללקו"ש.

זכור

כ"ק אדמ"ר שליט"א

יחזק הש"ת בריאותו ויאריך ימיו ושנותיו בטובה ומתיקות
וינהיג את כל ישראל בכלל ואת אנ"ש בפרט בהצלחה
מרובה ויוליכנו קוממיות לארצנו בקרוב ממש.

נדפס ע"י אחד התמימים